

Utlåtande 2018: RIII (Dnr 106-1039/2017)

**Minska jobbklyftan i Stockholm genom
systematiska insatser för att fler människor ska gå
från
utanförskap till egen försörjning**

Motion (2017:45) av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M)

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.
Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Föredragande borgarrådet Mirja Räihä anför följande.

Ärendet

Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M) har i en motion till kommunfullmäktige lagt fram 28 förslag som enligt motionärerna syftar till att skapa bättre möjligheter till egen försörjning för personer utanför arbetsmarknaden. Förslagen rör bland annat stadens arbete med vuxenutbildning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets bedömning är att staden redan i dagsläget arbetar enligt vissa av förslagen, medan andra skulle kräva vidare utredning, är juridiskt oklara eller berör andra aktörer än Stockholms stad.

Arbetsmarknadsnämnden anser att motionen speglar utmaningar som finns inom stadens arbetsmarknad och kommenterar de förslag i motionen som är ställda till arbetsmarknadsnämnden.

Socialnämnden anser att flera av förslagen är nära kopplade till pågående arbete. Förslaget om införande av e-tjänst lyfts som positivt.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd anser inte att en garanti för alla sökande att inom 48 timmar efter ansökan få en individuell handlingsplan är rimlig. För närvarande tar det som regel högst en vecka från avslutad vistelseutredning innan mötet med en jobbcoach eller arbetskonsulent genomförs.

Skärholmens stadsdelsnämnd ställer sig positiv till vissa av motionens förslag medan andra avfärdas.

Älvsjö stadsdelsnämnd ser inga hinder att boka en tid med en arbetsmarknadshandläggare inom 48 timmar. Det skulle dessutom underlätta arbetet för socialsekreterarna i mottagningsgruppen att kunna bedöma rätten till bistånd och slutföra den ekonomiska utredningen.

Mina synpunkter

Stockholm ska vara en stad för alla, där alla har möjlighet att växa, utvecklas och göra en livsresa. Det handlar om jobben. Om kunskapslyft som får människor att växa. Om språkkunskaper som möjliggör etablering. Om att skapa insteg på arbetsmarknaden.

Under den här mandatperioden har vi sett en positiv utveckling på arbetsmarknaden i Stockholm. Arbetslösheten har sjunkit och jobbtillväxten är hög. Antalet personer som är i behov av försörjningsstöd på grund av arbetslöshet har sjunkit kraftigt och arbetslösheten bland unga var 30 procent högre när den borgerliga sidan styrde staden.

Stockholm är också en kunskapsintensiv stad där utbildningsnivån blir en allt tydligare vattendelare för vem som är i jobb och vem som är arbetslös och här är vuxenutbildningen kanske viktigare än någonsin för att möjliggöra ett livslångt lärande.

I linje med denna utveckling har vuxenutbildningen och yrkesutbildningar byggts ut.

Det uppsökande arbetet gentemot grupper med högre risk att hamna långvarigt utanför arbetsmarknaden, som exempelvis utrikes födda kvinnor,

har utökats och vårdnadsbidraget, som stängde ut många från arbetsmarknaden, har avskaffats.

Vuxenutbildningen har en viktigare roll än någonsin att förbättra matchning och skapa vägar till jobb och etablering. Men det handlar också om att kombinera utbildning och jobb, såsom exempelvis yrkesintegrerad språkutbildning, YFI. Alla som kan ska jobba. Det innebär samtidigt att alla ska få möjligheten och redskapen att växa utifrån sina förutsättningar. En passiv jobbpolitik som bygger på misstänkliggörande av arbetslösa, skattesänkningar och sänkta löner förmår inte möta utmaningarna på arbetsmarknaden. En sådan politik skulle däremot öka klyftorna i samhället.

Målgruppen för stadens jobbtorgsverksamhet och vuxenutbildning har en mer komplex problematik nu än för ett antal år sedan, vilket ställer högre krav på flexibilitet och samordning av insatser. Verksamheterna behöver därför ständigt utvecklas för att på bästa sätt skapa vägar till jobb och etablering för arbetslösa utifrån deras förutsättningar. Därtill är socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd och andra former av stöd till personer som står långt ifrån arbetsmarknaden viktiga att fortsätta utveckla. Genom ett aktivt socialt arbete, i samarbete med jobbtorgen och andra aktörer, kan fler personer med olika former av arbetshinder komma ut i arbete eller studier.

Att konkurrensutsätta jobbtorgen och införa bonusliknande system riskerar att drabba de aspiranter med mest omfattande problematik. Dels skulle systemet vara svårt att följa upp, dels skulle incitament skapas som riskerar att leda till att aspiranter som står närmre arbetsmarknaden prioriteras före de som är i behov av mer omfattande insatser. En sådan massiv organisationsförändring skulle också riskera att allvarligt försämra samverkansmöjligheterna mellan exempelvis arbetsmarknadsinsatser, utbildningsinsatser och socialtjänst och i förlängningen försämra stödet för de arbetssökande.

Jobbtorgens aspiranter är i dag i behov av mer omfattande och längre insatser. Vi behöver därför utveckla den egna verksamheten för att kunna erbjuda en trygg kommunal service till stockholmarna som säkerställer satsningar för de som står långt från arbetsmarknaden. Nya IT-system och väl fungerande uppföljningsmetoder kan vara en del i ett mer effektivt arbete. Vi behöver även stärka samverkan såväl inom staden som med andra aktörer, t.ex. genom samordningsförbundet FINSAM i Stockholm.

Exempel från grundskolan visar hur elever drabbas av plötsliga privatskolenedläggningar vilket inte gynnar den enskilda individen. Den kommunala servicen ska där vara ett alternativ som säkerställer ett tryggt och bra system byggt på långsiktighet och kontinuitet. Vidare innehåller motionen

en del förslag som kan relateras till redan pågående utvecklingsarbete eller utredningar inom staden.

Bilagor

1. Reservationer m.m.
2. Motion (2017:45) av Anna König Jerlmyr m.fl.(alla M) om att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Anna König Jerlmyr och Cecilia Brinck (båda M) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Motion (2017:45) om minskade jobbklyftan Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning av Anna König Jerlmyr m.fl. (alla m) bifalls
2. Att därutöver anföras

Stockholm är på flera sätt en väl fungerande huvudstad, här finns ett konkurrenskraftigt näringsliv och en stark sysselsättning. Det går med andra ord bra för många stockholmare, men långtifrån alla. Stockholm har blivit en tudelad stad. Det råder stora skillnader mellan stadsdelarna gällande arbetslöshet, ekonomiskt bistånd och ohälsotal. Vi ser även skillnader när det gäller sysselsättning mellan inrikes – och utrikes födda. Det är beklagligt att majoriteten inte tar integrations- och utanförskapsproblemen på allvar.

Att bryta utanförskapet är en av våra viktigaste uppgifter i samhället. Det behövs en ny politisk riktning som tar fasta på reformer för jobb, integration och för att bryta utanförskapet. För att fler ska komma i arbete behövs bland annat en stärkt arbetslinje i bidragssystemet.

Ekonomiskt bistånd erhålls inte kravlöst i Stockholm stad, men alla krav är individuellt utformade och innebörden av att stå till arbetsmarknadens förfogande kan därför variera beroende på biståndstagarens situation. Ett av de krav som alltid ställs på en arbetssökande är att de ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen. Men därutöver varierar insatserna. Socialtjänsten kan redan idag erbjuda kompetenshöjande insatser och vägra försörjningsstöd om den enskilde inte uppfyller vissa fastställda krav. Det är bra och något vi också framhäver i motionen som ett av flera förslag. Men, det är idag inte en tvingande lagstiftning. Om detta tillämpas i staden och i vilken omfattning är därför oklart. Moderaterna vill därför att detta skärps. Ökade aktivitetskrav i försörjningsstöd är också nödvändigt. Normen måste alltid vara att insatser ska erbjudas och att försörjningsstöd ska minska vid utebliven närvaro. Det ska förtydligas i staden riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Därtill ska personer som

erhåller försörjningsstöd även vara beredda att arbeta inom kommunens verksamhet med samhällsnyttiga insatser inom ex. lokalvård parkskötsel mm.

Hembesök hos personer med försörjningsstöd genomförs idag vid behov, moderaterna anser att genomföra hembesök måste vara en regel inte ett undantag. Det skapar en god kontakt med socialtjänsten samtidigt som hembesök motverkar fusk.

Likaväl som de offentliga verksamheter ska vara kvalitetssäkrade, är det också rimligt att det ställs krav på de personer som deltar i åtgärderna. I syfte att stärka drivkrafterna att tillgodogöra sig kunskaper som leder till självförsörjning vidhåller Moderaterna att det bör utredas om det finns möjlighet till avtrappning i bidrag och etableringsersättning för dem som inte når tillräckliga resultat. Att koppla ersättning till prestation kan vara en viktig faktor för att lyckas med integration. Samhällets kravlöshet i kombination med alltför generösa bidrag är en grund till de utanförskap vi ser idag, det krävs därför en ny inriktning för fler människor ska ha ett jobb att gå till. Moderaterna har i motionen presenterat en rad olika förslag för att minska utanförskapet och för en bättre integration. Motionen bör därför tillstyrkas.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens förslag och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

Motionen besvaras med hänvisning till vad som sägs i utlåtandet.

Stockholm den

På kommunstyrelsens vägnar:
KARIN WANNGÅRD

Mirja Räihä

Ulrika Gunnarsson

Reservation anfördes av Anna König Jerlmyr, Joakim Larsson, Cecilia Brinck, Dennis Wedin och Johanna Sjö (alla M) med hänvisning till Moderaternas reservation i borgarrådsberedningen.

Ärendet

Anna König Jerlmyr m.fl. (alla M) har i en motion till kommunfullmäktige lagt fram 28 förslag som enligt motionärerna syftar till att skapa bättre möjligheter till egen försörjning för personer utanför arbetsmarknaden. Förslagen rör bland annat stadens arbete med vuxenutbildning, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsinsatser.

Motionen pekar på vikten av vuxenutbildning för att komma tillrätta med de strukturella problem som finns på arbetsmarknaden. Utbildningen ska tidigt erbjudas nyanlända och hålla en hög kvalitet. Stockholmarna ska inte erbjudas vilken utbildning som helst utan rätt utbildning. Ett viktigt förslag för att åstadkomma detta, menar motionärerna, är att ersätta upphandling av vuxenutbildning enligt Lagen om offentlig upphandling, LOU, med auktorisation. Vidare ska utbildningsanordnarna delvis ersättas resultatbaserat och en matchningspeng ska införas.

Motionen lyfter även jobbklyftan mellan inrikes och utrikes födda stockholmare och att tidiga insatser är nyckeln till en lyckad etablering i Sverige. Därför föreslås att staden bör införa en entreprenörshub för att stötta nyanlända som vill starta egna företag. Även språket lyfts som en viktig faktor för en snabb integration. Ett tvåårigt program med språkträning och samverkan med näringslivet föreslås som en möjlig lösning.

Beredning

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden, Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd, Skärholmens stadsdelsnämnd och Älvsjö stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 december 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknaden i Stockholm är generellt god för personer med utbildning och/eller arbetslivserfarenhet, medan vissa grupper har svårare att etablera sig på arbetsmarknaden. Stadsledningskontoret instämmer i vikten av att prioritera insatser som syftar till integration, utbildning och etablering för personer utanför arbetsmarknaden. Stadens arbete inom arbetsmarknadsområdet syftar till att nå kommunfullmäktiges mål 3.3 *Fler jobbar, har trygga anställningar och försörjer sig*

själva och 3.4 I Stockholm är det enkelt att utbilda sig genom hela livet.

Stadsledningskontoret ser att en del av förslagen behöver vidare utredning för att kunna kommenteras ordentligt. I vissa av fallen berörs också andra aktörer än Stockholms stad, vilket stadsledningskontoret har svårt att kommentera. Nedan följer stadsledningskontorets övergripande bedömning av respektive förslag.

1. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att ersätta offentlig upphandling av vuxenutbildning med en auktorisationsmodell enligt vad som föreslås i denna motion.

Arbetsmarknadsnämnden har i stadens budget 2018 fått i uppdrag att utreda upphandlingsformerna för vuxenutbildning: ”Arbetsmarknadsnämnden ska i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna och utveckla formerna för upphandling av leverantörer av kommunal vuxenutbildning”.

Stadsledningskontoret anser att resultatet av detta utredningsarbete bör inväntas.

2. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa en delvis resultatbaserad ersättning från staden till utbildnings- anordnare inom vuxenutbildningen enligt vad som föreslås i denna motion.

Dagens ersättningssystem till utbildningsanordnarna är i dagsläget delvis resultatbaserat, genom att ersättningen är kopplad till betyg. För godkända betyg utbetalas hel ersättning och för icke godkända en lägre andel. Frågan om ersättningsmodell kan även komma att hanteras inom ramen för arbetsmarknadsnämndens budgetuppdrag att utreda upphandlingsformerna för vuxenutbildning.

3. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, i enlighet med vad som föreslås i denna motion införa en matchningsbonus för yrkesutbildningarna, exempelvis utformad så att bonusen utgår till yrkesutbildaren när eleven går vidare till arbete inom två månader efter avslutad utbildning och med minst fyra månaders varaktighet.

Staden har möjlighet att införa bonussystem för leverantörer i samband med att upphandlingar genomförs. Stadsledningskontoret anser att stadens ersättningssystem bör vara transparanta och baseras på tillförlitlig och objektiv information. Bonussystem bör bara övervägas om de kan uppfylla dessa krav samt i övrigt anses lämpliga.

Stadsledningskontoret anser att frågan om eventuell matchningsbonus bör hanteras inom ramen för arbetsmarknadsnämndens utredning av upphandlingsformer för vuxenutbildningen enligt budget 2018.

4. Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stads-delsnämnderna ges i uppdrag att säkerställa att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd inom 48 timmar får träffa en arbetsmarknadshandläggare och upprätta en individuell handlingsplan enligt vad som föreslås i denna motion.

Stadsledningskontoret instämmer i vikten av att insatser påbörjas snabbt. Planeringen bör dock ske med hänsyn till den individuella situationen för att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbara insatser. I dagsläget lotsas den sökande till Jobbtorg Stockholm och någon av jobbtorgets coacher. Stadsledningskontoret ser i dagsläget inte behov av fastställa en fast tidsgräns för arbetet.

5. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa kompetenshöjande åtgärder inom fem dagar från det att en person ansökt om ekonomiskt bistånd.

Stadsledningskontoret instämmer i vikten av att insatser påbörjas snabbt. Planeringen bör dock ske med hänsyn till den individuella situationen för att skapa förutsättningar för långsiktigt hållbara insatser. I dagsläget lotsas den sökande till Jobbtorg Stockholm, där en kartläggning av aspirantens meriter och behov påbörjas. I dagsläget görs kartläggningen i normalfallet inom fem dagar. Stadsledningskontoret ser inte behov av fastställa en fast tidsgräns för arbetet.

6. Socialnämnden ges i uppdrag att införa en restriktivitetsnorm i biståndsbedömningen enligt vad som föreslås i denna motion.

Biståndsbedömningen ska ske utifrån gällande lagstiftning, statliga riktlinjer samt de riktlinjer som antagits av kommunfullmäktige så att hög nivå av rättssäkerhet och likställighet kan uppnås. Stadsledningskontoret anser att ytterligare principer inte bör införas i biståndsbedömningen.

7. Socialnämnden ges i uppdrag att utöka möjligheterna att minska försörjningsstödet för personer som inte deltar aktivt i arbetsmarknadsinsatser enligt vad som föreslås i denna motion.

Staden har enligt socialtjänstlagen rätt att begära att den som får försörjningsstöd ska delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet. Om den enskilde avböjer att delta i, eller uteblir från, insatsen utan godtagbart skäl kan staden avslå eller sänka nivån på försörjningsstödet.

8. Socialnämnden ges i uppdrag att revidera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd med villkor att personer med försörjningsstöd som står till arbetsmarknadens förfogande förutsätts tacka ja till erbjudna arbeten för att kunna behålla sitt bidrag.

Utgångspunkten för ekonomiskt bistånd är att den enskilde så snart som möjligt ska finna andra lösningar för sin försörjning. Att tacka nej till ett erbjudande om löneanställning eller annan ersättning är inte förenligt med målet om självförsörjning och medför att biståndet kan reduceras helt eller delvis. Beslutet ska dock alltid föregås av en individuell bedömning.

9. Socialnämnden ges i uppdrag att införa möjligheten för personer med ekonomiskt bistånd att under en begränsad tid starta eget företag, utan att mista sitt bidrag.

Enligt kommunallagen får kommuner i princip endast vidta åtgärder som allmänt främjar näringslivet i kommunen, och får bara ge individuellt inriktat stöd till

enskilda näringsidkare om det finns synnerliga skäl. Det innebär att det är oklart om företagare kan få ekonomiskt bistånd enligt socialtjänstlagen.

Det finns däremot möjlighet att få stöd till start av näringsverksamhet genom Arbetsförmedlingen, i form av ett arbetsmarknadspolitiskt program med starta eget-inriktning. Deltagare i detta, och andra, arbetsmarknadspolitiska program kan vid behov beviljas kompletterande ekonomiskt bistånd.

10. Socialnämnden ges i uppdrag att upprätta rutiner för att genomföra hembesök hos personer som söker försörjningsstöd i Stockholm.

I stadens riktlinjer för handläggning av ekonomiskt bistånd (antagna av kommunfullmäktige 2017-10-16) ingår rutiner för hembesök. Utgångspunkten är att hembesök ska genomföras när det behövs för att utreda rätten till ekonomiskt bistånd.

11. Socialnämnden ges i uppdrag att revidera riktlinjerna för ekonomiskt bistånd i syfte att minska bidraget om personer inte medverkar till sin egen utredning, genom att exempelvis inte tillåta hembesök.

Biståndshandläggare kan genomföra hembesök när det behövs för att utreda rätten till ekonomiskt bistånd. Om den enskilde inte tillåter detta kan biståndet reduceras helt eller delvis med hänvisning till att den enskilde inte medverkar till utredningen.

12. Socialnämnden ges i uppdrag att införa ansökan om ekonomiskt bistånd som e-tjänst.

Stadsledningskontoret ser positivt på utveckling genom digitalisering. I dagsläget pågår ett arbete för att modernisera de it-system som används inom socialtjänsten inom projektet ”Modernisering av sociala system”. Stadsledningskontoret anser att frågan om införandet av en e-tjänst bör hanteras inom ramen för projektet.

13. Socialnämnden ges i uppdrag att se över möjligheter över vilka områden inom socialtjänsten som vidare kan digitaliseras för att effektivisera verksamheten och underlätta för brukare.

Stadsledningskontoret instämmer i vikten av att ständigt utveckla och effektivisera både socialtjänst och andra verksamheter. Stadsledningskontoret anser att frågan bör hanteras inom ramen för det pågående projektet ”Modernisering av sociala system”.

14. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen konkurrensutsätta jobbtorgen och införa en resultatstyrd modell för dessa fristående aktörer samt införa en jobbpeng som följer den jobbsökande enligt vad som föreslås i denna motion.

Stadsledningskontoret anser att jobbtorgen bedriver en viktig verksamhet som bör drivas effektivt, resultatorienterat och med hög kvalitet oavsett regiform. Delar av jobbtorgens nuvarande uppgifter innebär bedömning och utredning enligt socialtjänstlagen, vilket medför begränsningar av möjligheterna till konkurrensutsättning. En eventuell förändring av driftsform och ersättningsmodell

bör utredas noggrant för att tydliggöra juridiska förutsättningar och verksamhetsmässiga konsekvenser.

15. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att inrätta en entreprenörshub för nyanlända enligt vad som föreslås i denna motion.

Inom ramen för stadens hållbarhetskommission pågår ett utredningsarbete för att se över möjligheterna att underlätta för nyanlända att starta och driva företag. Utredningen kommer att resultera i ett antal förslag. Staden har även ansökt om medel för ett projekt där nyanlända som en del av sfi ges möjlighet att utveckla sina idéer kring eget företagande.

Stadsledningskontoret ser positivt på insatser som bidrar till att underlätta för nyanlända att starta eget företag. Stadsledningskontoret anser att konkreta insatser bör utvecklas och utformas efter att utredningsarbetet avslutats.

16. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att utveckla fler samarbeten med näringslivet, där nyanlända kan kombinera språkundervisning med praktik.

Samverkan och samarbete med näringslivet är viktiga delar i arbetsmarknadsnämndens uppdrag i dagsläget. Samverkan sker i stor utsträckning både inom vuxenutbildningen och inom ramen för jobbtorgens verksamhet. Enligt budget 2018 ska staden under samordning av arbetsmarknadsnämnden öka samarbete med näringslivet och andra externa aktörer för att skapa fler möjligheter till praktik eller anställning för prioriterade målgrupper. Nämnden har också i uppdrag att utöka och utveckla möjligheterna att kombinera kurser i svenska och yrkeskunskap, vilket till exempel sker genom yfi (yrkesutbildning med integrerad språkutbildning för invandrare).

17. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, i enlighet med vad som föreslås i denna motion, se över möjligheten att starta ett tvåårigt program, likt den australiensiska modellen, för utrikes födda med låga förkunskaper.

Stadsledningskontoret anser att stadens arbetssätt och insatser bör utvecklas kontinuerligt efter målgruppernas behov, gärna med inspiration från framgångsrika arbetssätt och erfarenheter i andra städer eller länder. De senaste åren har gruppen kortutbildade fått ökat fokus och i budget 2018 har arbetsmarknadsnämnden fått i fortsatt uppdrag att utveckla insatserna för gruppen kortutbildade.

18. Socialnämnden ges i uppdrag att genomföra en avtrappning i bidrag och etableringsersättning för de personer som inte uppnår tillräckliga resultat.

Nivån på försörjningsstödet utgår från riksnormen, som fastställs av regeringen. Enligt socialtjänstlagen kan biståndet reduceras helt eller delvis om den enskilde utan godtagbart skäl avviker från den individuella planeringen eller om den enskilde av andra orsaker inte bedöms berättigad till bistånd.

Stadsledningskontoret bedömer att en minskning av försörjningsstödet till följd av otillräckliga studieresultat däremot inte är förenligt med socialtjänstlagen.

Etableringsersättning är en statlig ersättning som betalas ut av Försäkringskassan.

Staden saknar därmed mandat att påverka utbetalningen av etableringsersättningen. Enligt socialtjänstlagen är ekonomiskt bistånd samhällets yttersta skyddsnät för människor som inte själva kan tillgodose sina behov. Det innebär att om etableringsersättningen sänks eller dras in och den enskilde inte kan försörja sig, kan kommunen bli ansvarig för att pröva och betala ut ekonomiskt bistånd. Stadsledningskontoret anser därför att förslaget om att införa en avtrappning av etableringsersättningen riskerar att skapa fler biståndstagare inom ekonomiskt bistånd.

19. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa en tidsbegränsning för hur länge en person är berättigad till svenskundervisning.

Kommunens skyldigheter att erbjuda sfi regleras i skollagen (2010:800). Kurser i sfi har inte fasta start- och slutdatum, utan eleven avslutar kursen då kunskaperna är fullgoda. Enligt skollagen kan huvudmannen besluta att utbildningen på kursen ska upphöra om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg. Bestämmelsen innebär att kommunen eller annan huvudman kan avsluta utbildningen för en person under vissa förutsättningar, men ger inte huvudmannen rätt att införa en generell tidsbegränsning.

Stockholms stad har riktlinjer för hur lång tid en kurs bör ta och progressionen hos eleverna följs upp regelbundet. En elev med långsam progression kan till exempel erbjudas utökad stöd för att klara aktuell kurs.

20. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att utvidga svenskundervisningen med fler kurser inom arbetsnormer, svensk kultur, arbetsmarknadslagstiftning, skattesystem och praktik.

Innehållet inom sfi styrs i huvudsak av nationella kursplaner.

Stadsledningskontoret bedömer att de teman som motionärerna föreslår i viss utsträckning ingår i sfi-undervisningen i dagsläget, men att denna typ av kurser framförallt ryms inom ramen för samhällsorienteringen.

21. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att göra samhällsorienteringen obligatorisk för såväl nyanlända som asylsökande och att kursen avslutas med ett kunskapsprov.

För nyanlända som ingår i arbetsförmedlingens etablering är samhällsorienteringen i normalfallet obligatorisk. Samhällsorientering för övriga regleras i *lag (2013:156) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare*. Enligt lagen är kommunen skyldig att erbjuda samhällsorientering, medan de nyanlända frivilligt kan välja att delta. Regeringen har rätt att besluta om föreskrifter om samhällsorienteringens innehåll och omfattning. Staden har därmed inte mandat att göra kursen obligatorisk för vissa grupper.

Kommunen har möjlighet att införa ett avslutande kunskapsprov, men har inte rätt att införa sanktioner i de fall en deltagare inte klarar provet. Resultatet skulle dock till exempel kunna användas i utvärderingssyfte. Stockholms stad erbjuder

samhällsorientering genom ett regiongemensamt samarbete med länets övriga kommuner. Eventuella beslut om förändringar i samhällsorienteringen måste därför beslutas av de deltagande kommunerna gemensamt.

22. Arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ges i uppdrag att införa bestämmelser om att sänka ersättningen för personer som avsiktligt inte deltar i samhällsorienteringen.

Deltagande i samhällsorienteringen berättigar inte till någon ersättning i sig självt. De personer som deltar i samhällsorienteringen som ett led i etableringen får i normalfallet etableringsersättning från Försäkringskassan. Deltagare som inte ingår i etableringen kan i vissa fall uppbära ekonomiskt bistånd från kommunen. Möjligheten att villkora utbetalningen av ekonomiskt bistånd regleras i socialtjänstlagen.

23. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, med inhämtande av adekvat expertis, förstärka innehållet i samhällsorienteringen med ett tydligt fokus kring hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar kvinnors och barns rättigheter.

Innehållet i samhällsorienteringen regleras i *förordning (2010:1138) om samhällsorientering för vissa nyanlända invandrare*. Målet är att deltagarna utvecklar kunskap om mänskliga rättigheter, grundläggande demokratiska värderingar, enskildas rättigheter och skyldigheter, samhällets organisering samt praktiskt vardagsliv. Kommunerna kan anpassa det exakta innehållet efter deltagarna och de lokala förutsättningarna. Stockholms stad erbjuder samhällsorientering i samarbete med övriga kommuner i länet, där kommunerna sedan tidigare har enats om att förstärka samhällsorienteringen med 12 timmars tema om hälsa. Stadsledningskontoret bedömer att de föreslagna områdena till stor del ingår i samhällsorienteringen i dagsläget, men ser positivt på att innehållet löpande följs och utvärderas utifrån deltagarnas behov och aktuella förutsättningar.

24. Socialnämnden ges i uppdrag att ersätta det ekonomiska biståndet med ett förskottslån till nyanlända med uppehållstillstånd i väntan på deras etableringsersättning och andra statliga stöd ska utbetalas.

För att täcka det glapp som kan uppstå i väntan på första utbetalningen av etableringsersättning kan nyanlända vara i behov av ekonomiskt bistånd. Kommunen får en schablonersättning av Migrationsverket för det försörjningsstöd som kan behöva betalas ut under denna period (statsbidraget "Ersättning för initiala kostnader för ekonomiskt bistånd"). Ett antal kommuner, däribland Vansbro kommun, har infört en modell där kommunen beviljar bistånd under villkor om återbetalning för personer i denna situation. Stockholms stad har i dagsläget vissa möjligheter att undvika dubbelersättning inom ordinarie arbetsätt. Rättsläget kring hanteringen enligt den så kallade Vansbromodellen är dock oklart. Stadsledningskontoret anser att utvecklingen av rättsläget bör följas.

- 25. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att hemställa hos regeringen om att tillåta kommuner som så önskar att ta över ansvaret för etableringen, med ekonomiskt stöd från staten.**

Se samlad kommentar för förslagen 25-28 nedan.

- 26. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, under förutsättning av regeringsbeslut enligt beslutspunkten 25 ovan, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och övriga berörda nämnder göra det möjligt för fristående aktörer att på stadens uppdrag ta över etableringsuppdraget.**

Se samlad kommentar för förslagen 25-28 nedan.

- 27. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, under förutsättning av regeringsbeslut enligt beslutspunkten 25 ovan, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden och övriga berörda nämnder genomföra en resultatstyrd modell för etableringssamordnare.**

Se samlad kommentar för förslagen 25-28 nedan.

- 28. Kommunstyrelsen ges i uppdrag att, under förutsättning av regeringsbeslut enligt beslutspunkten 25 ovan, i samverkan med arbetsmarknadsnämnden införa en etableringspeng likt jobbpengen som följer den enskilde.**

Kommentar till förslag 25-28: Regeringen har tillsatt en utredning (Mottagandeutredningen 2015:02) med uppdrag att föreslå åtgärder för att skapa ett sammanhållet system för mottagande och bosättning av asylsökande och nyanlända. Utredningen väntas presentera resultat under våren 2018. Stadsledningskontoret anser att kommunens verksamhet bör anpassas till gällande lagstiftning och regler, och kommer att fortsätta följa utvecklingen och utredningens förslag.

Arbetsmarknadsnämnden

Arbetsmarknadsnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 21 november 2017 att hänvisa till förvaltningens förslag till beslut.

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (M), *bilaga 1*.

Arbetsmarknadsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 9 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att motionen speglar utmaningar som finns inom stadens arbetsmarknad. Arbetsmarknaden i Stockholm är god men ett antal grupper står utanför och skillnaderna är stora mellan olika stadsdelar. Dessa skillnader har identifierats både i motionen och av stadens hållbarhetskommission.

I motionen kommenteras jobbtorgens utvecklings- och uppföljningsarbete. I detta

sammanhang vill förvaltningen ta upp att Jobbtorg Stockholm skapades i syfte att vara stadens gemensamma ingång för arbetsmarknadsinsatser riktade mot arbete och studier. Jobbtorgen skulle sänka stadens kostnader för försörjningsstöd, och andelen aspiranter som lämnade försörjningsstödstagare var inledningsvis den främsta indikatorn för uppföljning. Nya målgrupper har inneburit behov av förändringar. Inom jobbtorgen pågår därför ett utvecklingsarbete vad gäller att följa resultat och genomföra analyser. I takt med den målgruppsförskjutning som skett hos jobbtorgen har behoven av att följa avslutningsorsaker förändrats och nya indikatorer har uppstått. Många unga aspiranter nås idag genom uppsökande verksamhet och jobbtorgen stöttar aspiranterna längre i processen.

Nedan ges förvaltningens synpunkter på de förslag i motionen som är ställda till arbetsmarknadsnämnden.

Förslag 1. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att ersätta offentlig upphandling av vuxenutbildning med en auktorisationsmodell enligt vad som föreslås i denna motion.

När det gäller upphandling av vuxenutbildning med garanterat god kvalitet bedömer förvaltningen att upphandling ska genomföras med givet pris – ett pris baserat på vad som krävs för att erbjuda hög kvalitet. I dagsläget finns då två alternativ; kvalitetsupphandling enligt lagen om offentlig upphandling (LOU), och auktorisation.

Dessutom ska det enligt betänkandet *Entreprenad, fjärrundervisning, distansundervisning* vara möjligt att upphandla utbildning utanför LOU.

Utifrån tidigare erfarenheter av tjänstekoncession – en lösning som inte längre är tillämplig som innebär att alla leverantörer som klarar de krav beställaren ställer antas, valde förvaltningen att göra den senaste upphandlingen som en kvalitetsupphandling enligt LOU och att begränsa antalet leverantörer för de olika anbudsområdena. Skälen för det var att skapa en fungerande utbildningsmarknad med å ena sidan stor valfrihet och å den andra sidan ett tillräckligt stort elevunderlag för leverantörerna så att kurser verkligen kommer i gång och så att nivågruppering blir möjlig. Med tjänstekoncessionen ställdes kurser ofta in på grund av att utbudet var så stort att ingen leverantör fick tillräckligt många sökande. Ytterligare en fördel med ett begränsat antal leverantörer är att det möjliggör närmare kontakter mellan beställaren och leverantörerna vilket är en förutsättning för att skapa en vuxenutbildning i Stockholm.

En klar fördel med kvalitetsupphandlingar enligt LOU är också att förvaltningen kan välja ut större eller mindre områden som ska upphandlas.

En stor nackdel med LOU är att avtal som huvudregel inte kan skrivas på längre tid än fyra år vilket försvårar ett långsiktigt utvecklingsarbete. En annan är att rätten till överprövning av de kvalitetsbedömningar upphandlande huvudmän gör idag leder till att i stort sett alla upphandlingar överprövas vilket innebär att processen blivit väldigt tungrodd och arbetskrävande. Om det inte vore för den långa processen skulle LOU kunna användas för att snabbt upphandla speciallösningar när nya behov dyker upp.

Auktorisation är en lösning som alltför många kommuner väljer för att undvika att upphandla enligt LOU. Det betyder att en kommun ställer upp ett antal kriterier som måste uppfyllas och sedan får de utbildningsanordnare som uppfyller dessa krav rätt

att bedriva utbildning i kommunen. Avtal skrivs och de gäller tills vidare. Inga volymgarantier ges utan det är valet som avgör vilken/vilka anordnare eleverna går till. Det finns klara fördelar med auktorisationen. Ett långsiktigt samarbete kan inledas mellan beställare och leverantör eftersom avtalen gäller tills vidare.

Auktorisation i Stockholm skulle med all säkerhet leda till ett mycket stort utbud eftersom antalet leverantörer som vill bedriva vuxenutbildning i staden kan förväntas vara stort. Det stora antalet leverantörer kan dock som förvaltningen ser det vara en nackdel. Risker är stor att många kurser måste ställas in eftersom ingen leverantör får tillräckligt många sökande vilket innebär att sökande måste placeras om och kanske måste avstå att läsa under planerad period p g a att tiderna som erbjuds inte längre passar. En annan följd av att eleverna sprids ut på många anordnare är att det med ett begränsat elevunderlag blir svårare att nivågruppera eleverna och på så sätt öka förutsättningarna för en individanpassad undervisning. Detta är i första hand ett problem inom sfi och grundläggande komvux.

En annan nackdel med auktorisation är att det ställer krav på stora resurser för arbetet med de relativt omfattande krav på både Skolinspektionen och ansvarig nämnd gällande tillsyn och uppföljning. Redan idag med ett begränsat antal leverantörer bedrivs vuxenutbildningen på ett stort antal enheter. Det innebär att de centralt placerade rektorerna måste göra ett stort antal platsbesök bara för att få en bild av verksamheten hos varje leverantör. Ambitionen är ju att skapa samsyn och tillsammans utveckla vuxenutbildning i Stockholm vilket kräver relativt täta och regelbundna kontakter mellan förvaltningen och leverantörerna. Med auktorisation krävs utökade resurser för tillsyn och uppföljning.

Det rättsliga läget kring auktorisation är oklart eftersom det inte prövats i domstol. De nya målgrupperna inom vuxenutbildningen ställer ökade krav på flexibilitet och nytänkande inom verksamheten. Det gäller i första hand de nyanlända med låg eller ingen utbildning. Den traditionella vuxenutbildningen behöver utvecklas och förändras för att möta denna grupps behov. Eleverna behöver en hög grad av anpassning och stöd vilket kräver stora resurser. Antalet lärarledda lektioner/ timmar måste vara större än i traditionell vuxenutbildning. Detsamma gäller lärartätheten och det måste finnas tillgång till modersmåls lärare/modersmålsstödjare på flera språk, speciallärare, coacher och/eller studie- och yrkesvägledare.

Förvaltningen anser att varken kvalitetsupphandling enligt LOU eller auktorisation svarar mot de krav som vuxenutbildningen med alla dess utmaningar ska klara. Behovet av att snabbt kunna skapa nya utbildningar och pröva dem i liten skala t ex med en eller två leverantörer går inte utan att i det ena fallet göra en ny upphandling med risk för överprövningar som omintetgör planeringen eller i det andra göra en ny utlysning av auktorisation med risk att det blir för många leverantörer eftersom alla som uppfyller kraven måste antas.

Det skulle vara möjligt att möta de nya utmaningarna om utbildningen kunde upphandlas utanför LOU men med ett korrekt regelverk utifrån Kommunallagen, Skollagen och andra aktuella förordningar.

Nyligen lämnade en statlig utredning med namnet ”Entreprenad, fjärrundervisning och

distansundervisning” (SOU2017:44) sitt slutbetänkande. I utredningen görs bedömningen att tjänster som avser utbildning är så kallade NESGIS, dvs icke ekonomiska tjänster av allmänt intresse och därför inte omfattas av EU:s upphandlingsdirektiv. Dessa tjänster skulle därmed inte heller omfattas av nationell lagstiftning som har ratificerat EU-direktivet genom beslut om ny LOU.

Staden skrev i sitt samlade remissvar på utredningen (Dnr 110-1110/2017) att ”Staden ser positivt på att utbildning enligt utredningens definitioner och bedömningar utgör icke-ekonomiska tjänster av allmänt intresse och därmed inte omfattas av LOU:s tillämpningsområde och att den tolkning av EU-direktivet som utredaren gör skulle innebära positiva förändringar för vuxenutbildningen, förenkla upphandlingsprocessen och leda till ett större lokalt inflytande över formerna för upphandling.”

Även SKL, Göteborgs stad, Malmö stad, Vuxenutbildning i samverkan (VIS) och Sveriges skolläraförbund ställer sig bakom betänkandet och tolkningen att utbildning är en icke-ekonomisk tjänst och därmed kan upphandling av vuxenutbildning ske utanför LOU. Att upphandla vuxenutbildning utanför LOU skulle kunna vara ett sätt att kunna styra över antalet externa utförare samtidigt som det blir enklare att undvika de negativa konsekvenserna som uppstår i samband med LOU. Några andra remissinstanser som Konkurrensverket, Konkurrenskommissionen och Svenskt näringsliv ställer sig tvekan till utredarens tolkning av huruvida entreprenad av utbildning kan ses som icke-ekonomisk tjänst av allmänt intresse.

I budget 2018-2020 ges arbetsmarknadsnämnden i uppdrag att i samråd med kommunstyrelsen utreda förutsättningarna och utveckla formerna för upphandling av leverantörer av kommunal vuxenutbildning. I samband med detta bör förutsättningarna för en upphandling utanför LOU samt användandet av auktorisation utredas.

Förslag 2. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa en delvis resultatbaserad ersättning från staden till utbildningsanordnare inom vuxenutbildningen enligt vad som föreslås i denna motion.

En modell med en delvis resultatbaserad ersättning till utbildningsanordnare liknande den som föreslås i motionen används redan idag inom både vuxenutbildning och sfi. Inom vuxenutbildningen är ersättningen kopplad till betyg. För godkänt betyg (A-E) utbetalas 100 procent av ersättningen ut och för icke godkänt betyg (F) utgår 85 procent av ersättningen.

Inom sfi används sedan 1 juli 2008 ett system där 80 procent av ersättningen betalas ut löpande till utbildningsanordnarna och resterande 20 procent betalas ut vid godkänt betyg.

Förslag 3. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, i enlighet med vad som föreslås i denna motion införa en matchningsbonus för yrkesutbildningarna, exempelvis utformad så att bonusen utgår till yrkesutbildaren när eleven går vidare till arbete inom två månader efter avslutad utbildning och med minst fyra månaders varaktighet.

Arbetsmarknadsförvaltningen bedömer ett system med resultatbaserad ersättning som resurskrävande och relativt svårt att följa upp. I de löpande uppföljningar, enkätundersökningar och andra kontakter som förvaltningen har med elever/aspiranter

är det ofta svårt att nå målgruppen. Anledningarna kan vara ointresse, ovilja att svara vid okända telefonnummer, bristande incitament, att personerna flyttat, bytt telefonnummer eller liknande.

En modell med resultatansättning för matchningstjänster används för närvarande av Arbetsförmedlingen. I första hand sker kontrollen genom att Arbetsförmedlingen undersöker om personen i fråga varit avaktualiserad under de fyra månader som krävs för att resultatansättningen ska betalas ut. Om anställning inte kan stärkas genom kontroll i systemet kontaktas personen i fråga. I ett tredje steg inhämtas ett anställningsintyg från arbetsgivaren.

Arbetsförmedlingen har verktyget att kunna kontrollera ifall en person är avaktualiserad eller inte - en möjlighet som externa utförare till staden inte har. Utförarna skulle behöva förlita sig på information från eleven eller arbetsgivaren som i många fall saknar incitament att svara.

En fördel med en matchningsbonus är att det skulle ge utbildningsanordnarna ett tydligare incitament att arbeta tillsammans med elever och arbetsgivare för att skapa en hållbar anställning.

Förslag 4. Arbetsmarknadsnämnden, socialnämnden och stadsdelsnämnderna ges i uppdrag att säkerställa att personer som ansöker om ekonomiskt bistånd inom 48 timmar får träffa en arbetsmarknadshandläggare och upprätta en individuell handlingsplan enligt vad som föreslås i denna motion.

Arbetsmarknadsförvaltningen anser att det finns ett snabbt förfarande från första ansökan om ekonomiskt bistånd till att personer kommer i kontakt med Jobbtorg Stockholm. För att den enskilde snabbast möjligt ska kunna uppnå egen försörjning har aspiranterna ofta ännu inte fått en besöks tid på enheten för ekonomiskt bistånd när de först kommer till jobbtorgen. Det är av vikt att det blir en bra inskrivning på jobbtorgen och att planeringen mellan aspiranten, jobbtorget och socialsekreteraren har ett innehåll som utgår från individens behov och förmåga.

Förslag 5. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa kompetenshöjande åtgärder inom fem dagar från det att en person ansökt om ekonomiskt bistånd.

Målsättningen uppfylls i stor utsträckning redan idag. Som målgruppen ser ut idag så har aspiranterna dock väldigt varierande förutsättningar, vilket påverkar möjligheten att snabbt anvisas en coach.

Arbetsmarknadsförvaltningen ansvarar inte för de steg som sker innan en person kommer till jobbtorgen och har därför liten möjlighet att påverka tidsåtgången innan aspiranten blir inskriven på jobbtorget.

Vid jobbtorgen blir varje aspirant anvisad en coach som ska hjälpa till i jobbsökarprocessen. I syfte att aspiranten ska få arbete så fort som möjligt upprättas tillsammans med coachen en jobbplan där aspirantens meriter och behov kartläggs. För jobbtorgens ordinarie målgrupp, aspiranter med försörjningsstöd, sker detta inom fem dagar.

Förslag 14. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att i samverkan med kommunstyrelsen konkurrensutsätta jobbtorgen och införa en resultatstyrd

modell för dessa fristående aktörer samt införa en jobbpeng som följer den jobbsökande enligt vad som föreslås i denna motion.

Utifrån Jobbtorg Stockholms uppdrag är det förvaltningens uppfattning att en konkurrensutsättning av jobbtorgen troligtvis är möjlig men kräver en del anpassningar i stadens nuvarande arbets sätt. Forskningen kring konkurrens ut sättande av arbetsmarknadsinsatser är dock fortfarande relativt begränsad och den som finns att tillgå talar inget entydigt språk för huruvida konkurrens på arbetsmarknadsområdet ger bättre resultat än verksamhet bedriven av offentliga aktörer.

En konkurrens ut sättning sker ofta i syfte att förbättra verksamhetens resultat. I många fall kan en resultatförbättring också uppnås genom en utveckling av den egna verksamheten. Ett utvecklingsarbete pågår i nuläget inom Jobbtorg Stockholms organisation i syfte att utveckla uppdrag och målgrupper efter aktuella behov. Målgruppen för jobbtorgen har de senaste åren förändrats från en relativt bred grupp försörjningsstödstagare, arbetslösa utifrån strukturella orsaker till en mindre grupp försörjningsstödstagare med en mer komplex problematik som kräver mer stöd för att kunna gå till ett arbete. Arbetet med denna målgrupp, med stort behov av stöd och kontinuitet, förenklas av att alla professioner och insatser finns samlade inom ramen för jobbtorgen.

Med den målgruppsförskjutning som skett på jobbtorgen har andelen externa utförare minskat inom verksamheten. Aspiranterna har idag en mer komplex problematik som ställer högre krav på både mer omfattande och längre insatser från såväl externa utförare som egen regi.

Förslaget att konkurrens ut sätta Jobbtorg Stockholm skulle sannolikt påverka den samverkan som jobbtorgen till stor del karaktäriseras av idag, en samverkan som bygger på långsiktighet och kontinuitet. Samverkan sker dels internt inom förvaltningen, men även med stadsdelsförvaltningarnas försörjningsstöd, vuxenutbildningen, arbetsförmedlingen, FINSAM, psykiatrien och arbetsgivare inom staden och externt

En tydlig politisk målsättning när ansvaret för arbetsmarknadsinsatserna flyttades från stadsdelsförvaltningarna till jobbtorgen var att samma typ av handlägningsrutiner och aktiveringsinsatser skulle gälla för alla arbetslösa försörjningsstödstagare i Stockholms stad.

En försvarande omständighet vid ett konkurrens ut sättande av hela jobbtorgs verksamheten är den bedömning och utredning som görs enligt socialtjänstlagen. Dessa uppgifter skulle fortsatt behöva göras av staden och kan inte läggas ut på externa utförare. En jämförelse kan göras med Arbetsförmedlingen som valt en modell där myndigheten gör bedömningar och utredning medan exempelvis coachningsinsatser ofta är upphandlade.

Efter en samlad bedömning av Jobbtorg Stockholms uppdrag är det förvaltningens uppfattning att en konkurrens ut sättning troligtvis är möjlig utifrån jobbtorgens uppdrag. En eventuell konkurrens ut sättning och införande av jobbpeng bör dock föregås av en omfattande utredning av bland annat syfte, utformning och eventuella konsekvenser för exempelvis samverkan, likabehandlingsprincipen och socialtjänstens

myndighetsutövning.

Förslag 15. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att inrätta en entreprenörshub för nyanlända enligt vad som föreslås i denna motion.

Inom ramen för stadens hållbarhetskommision pågår ett utredningsarbete med att se över möjligheterna att underlätta för nyanlända att starta och driva företag. Ett antal förslag på insatser kommer inom kort att presenteras. Arbetet bedrivs i nära samarbete med Stockholm Business Region. Förvaltningen ansvarar för kommissionens rapporter kring arbete och försörjning och där har skillnaderna i möjligheten att starta företag observerats. Nyanlända behöver erbjudas insatser där de kan förberedas och rustas för att bättre kunna ta del av och tillgodogöra sig det befintliga företagsfrämjande stödsystemet i Stockholm. Både Nacka och Malmö har arbetat med liknande koncept som visat sig ge goda resultat.

Stockholms stad har även tillsammans med Start-Up Stockholm lämnat in en ansökan till Europeiska Socialfonden (ESF) kring ett projekt där nyanlända som en del av sfi kan delta i en nio veckors intensiv process där de kan utveckla sina idéer kring eget företagande. Detta företagande kan vara socialt, ideellt eller vinstdrivande. Processen kommer att erbjuda stöd till nyanlända in i företagsvärlden och efter avslutad process slussa personerna vidare till företagsrådgivning i de deltagande kommunerna

Förslag 16. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att utveckla fler samarbeten med näringslivet, där nyanlända kan kombinera språkundervisning med praktik.

Samverkan och samarbete med näringslivet är en viktig del av arbetsmarknadsförvaltningens arbete och sker i stor utsträckning både inom vuxenutbildning och inom ramen för jobbtorgens verksamhet.

Verksamheten har ett mycket tydligt uppdrag att utöka och utveckla både möjligheten att kombinera sfi och yrkeskurser inom staden, samt satsningen på *yrkesutbildning med integrerad språkutbildning för invandrare* (yfi), som kombinerar sfi med utbildning mot ett bristyrke. Planeringen av yrkesinriktningar görs med stadens framtida rekryteringsbehov i åtanke. Det går idag att kombinera sfi-studier i Stockholms stad med arbete eller andra studier.

Det står idag tydligt i avtalen med de externa utbildningsanordnarna att de ska arbeta aktivt för att ordna praktik under sfi. Anordnarna får dessutom full betalning, vilket ger dem goda förutsättningar att ha kontakt med arbetsplatserna och följa upp praktiken.

Förslag 17. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, i enlighet med vad som föreslås i denna motion, se över möjligheten att starta ett tvåårigt program, likt den australiensiska modellen, för utrikes födda med låga förkunskaper.

Arbetsmarknadsförvaltningen är i grunden positiv till en modell liknande den som föreslås. Idag har arbetsförmedlingen det inledande ansvaret för målgruppen genom det arbetsmarknadspolitiska programmet *etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare* (etableringen). Förslaget ligger helt i linje med det regeringen framför i budgetpropositionen i samband utbildningsplikten, där det betonas att de nyanlända inom etableringen som har låg utbildning ska ha vuxenutbildning på heltid. Skolverket

har i uppdrag att se över kursplanerna och kursutbudet på grundläggande nivå. Förvaltningen avser att utreda möjligheten till ett liknande program eller insatser.

Förslag 19. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att införa en tidsbegränsning för hur länge en person är berättigad till svenskundervisning.

Kurser i sfi har inget tydligt start och slutdatum, eleven startar kursen då den har rätt att påbörja utbildningen och avslutar kursen då kunskaperna är fullgoda. Enligt skollagen (2010:800) kan huvudmannen ”besluta att utbildningen på kursen ska upphöra, om eleven saknar förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen eller annars inte gör tillfredsställande framsteg.” Lydelsen innebär att kommunen eller annan huvudman kan (även om det i praktiken är mycket svårt att leda i bevis hos Skolväsendets överklagandenämnd) avsluta utbildningen för en person under vissa förutsättningar men ger samtidigt inte huvudmannen rätt att införa en generell tidsbegränsning för hur länge en person är berättigad till svenskundervisning.

Stockholms stad har riktleder för hur lång tid en kurs bör ta och progressionen hos eleverna följs regelbundet upp. Där framkommer det exempelvis om en person behöver mer stödåtgärder för att klara den aktuella kursen. Alla individer har olika förutsättningar och vissa går länge i sfi idag. Ett aktivt arbete har inletts tillsammans med sfi-skolorna att systematiskt följa upp progressionen hos samtliga elever för att snabbt upptäcka de elever som har svårigheter och för att sätta in stöd för dem.

Från årsskiftet 2018 sker förändringar av innehållet i sfi kurs A vilket sannolikt får som konsekvens att tiden för kursen förlängs. Hur denna förändring påverkar den totala studietiden inom sfi återstår att se men förändringen förväntas förenkla övergången till kurs B.

Förslag 20. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att utvidga svenskundervisningen med fler kurser inom arbetsnormer, svensk kultur, arbetsmarknadslagstiftning, skattesystem och praktik.

Det är i stor utsträckning nationella kursplaner styr innehållet inom sfi. Undervisningen är anpassad för att eleverna ska utveckla sin förmåga att använda språket i olika sammanhang och för att de ska ges möjlighet att utveckla sin interkulturella kompetens. Där ingår exempelvis att reflektera över kulturella erfarenheter och jämföra dem med företeelser i vardags-, samhälls-, studie- och arbetsliv i Sverige. De teman som exemplifieras i förslaget ingår därför i viss utsträckning i sfi.

De kurser som exemplifieras i motionen (arbetsnormer, svensk kultur, arbetsmarknadslagstiftning, skattesystemet och praktik) ingår i stor utsträckning i samhällsorienteringen som är en del av etableringsprocessen. En del av de elever som går sfi har även tagit del av samhällsorienteringen. Innehållet i samhällsorienteringen är i stor utsträckning en förordningsstyrd fråga. Samhällsorienteringen erbjuds idag av det regiongemensamma kansliet på Centrum för samhällsorientering. Deltagande i sfi och samhällsorienteringen är obligatoriskt för alla nyanlända som får etableringsersättning.

Förslag 21. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att göra samhällsorienteringen obligatorisk för såväl nyanlända som asylsökande och att

kursen avslutas med ett kunskapsprov.

Den 1 januari 2018 träder den nya förordningen (2017:820) om etableringsinsatser för vissa nyanlända i kraft. Förordningen uttrycker att personer som ingår i etableringen ska ta del av samhällsorientering så snart som möjligt efter det att en individuell handlingsplan har upprättats. Vid deltagande i etableringen är medverkan i samhällsorienteringen obligatoriskt så länge inte arbetsförmedlingen bedömer att det är arbetsmarknadspolitiskt motiverat att den nyanlände i stället deltar i andra insatser inom etableringen. Vilka konsekvenser denna nya skrivning kommer att få återstår än att se. I nuläget anmäls 90 procent av alla inskrivna inom etableringen till samhällsorienteringen och totalt genomförde 2016 omkring 1 027 personer insatsen (3 285 läns gemensamt).

Alla nyanlända från länder utanför EU har rätt till samhällsorientering, även om de inte tillhör etableringen. Sfi-personalen på Vuxenutbildningscentrum och personalen på Centrum för samhällsorientering rekryterar bland gruppen övriga.

Syftet med samhällsorienteringen är att underlätta de nyanländas etablering i arbets- och samhällslivet. Samhällsorienteringen ska ge en grundläggande förståelse för det svenska samhället och en grund för fortsatt kunskapsinhämtande. Tyngdpunkten ska ligga på den praktiska aspekten av att leva i Sverige. Som samhällsorienteringen är utformad idag samt i den kommande förordningen finns inget kunskapsprov.

Teoretiskt sett skulle den läns gemensamma samhällsorienteringen kunna addera ett moment med ett kunskapsprov, men enligt nuvarande bestämmelser finns ingen möjlighet till sanktioner om en person inte klarar provet. Ett eventuellt prov skulle dock kunna användas i utvärderingssyfte, för att ge en samlad bild av deltagarnas kunskap efter orienteringen. Införandet av ett kunskapsprov behöver beslutas av samtliga deltagande kommuner i länet.

De asylsökande som ännu inte fått uppehållstillstånd och därmed inte ännu deltar i etableringen tar i stor utsträckning del av *Tidiga insatser för asylsökande* (Förordning om länsstyrelsernas uppdrag avseende insatser för asylsökande och vissa nyanlända invandrare SFS 2016:1363) som länsstyrelsen ansvarar för. Enligt förordningen innebär insatserna verksamhet som har till syfte att främja kunskaper i svenska språket, kunskaper om det svenska samhället och den svenska arbetsmarknaden och hälsa. Det är enligt nuvarande bestämmelser först när dessa personer har fått ett uppehållstillstånd som de ingår i etableringen och ges möjlighet att ta del av samhällsorienteringen.

Förslag 22. Arbetsmarknadsnämnden och socialnämnden ges i uppdrag att införa bestämmelser om att sänka ersättningen för personer som avsiktligt inte deltar i samhällsorienteringen.

De personer som tar del av samhällsorienteringen som ett led i etableringen, får sin ersättning från Försäkringskassan. Staden, genom arbetsmarknadsförvaltningen och socialförvaltningen, styr inte över denna ersättning och kan enbart rapportera huruvida en person deltar i samhällsorienteringen. Arbetsförmedlingen ansvarar sedan för frågan om en eventuell sänkt ersättning för dem som uteblir från insatser enligt etableringsprogrammet.

Enligt 6 kap 2 § i förordningen (2017:819) om ersättning till deltagare i arbetsmarknadspolitiska insatser framgår att om personen inte deltagit i insats inom ett arbetsmarknadspolitiskt program likt etableringen kan avstängning från rätten till ersättning ske. I första hand utgår en varning vid uteblivet deltagande eller avvisande av insatsen. Vid upprepad misskötsel sker avstängning från rätten till ersättning. Avstängningstiden är 1 ersättningsdag vid det andra tillfället, 5 ersättningsdagar vid det tredje tillfället, 10 ersättningsdagar vid det fjärde tillfället och 45 ersättningsdagar vid varje ytterligare tillfälle.

Invandrare utanför etableringen som kommer från länder utanför EU har rätt att delta i samhällsorienteringen men det är frivilligt. Det är en fråga för socialnämnden att villkora ett eventuellt försörjningsstöd. Förvaltningen arbetar aktivt för att rekrytera bland denna målgrupp. Information om samhällsorienteringen ges bland annat i samband med sfi-undervisningen.

Förslag 23. Arbetsmarknadsnämnden ges i uppdrag att, med inhämtande av adekvat expertis, förstärka innehållet i samhällsorienteringen med ett tydligt fokus kring hedersrelaterat våld och förtryck som inkluderar kvinnors och barns rättigheter.

Samhällsorienteringen innehåller i stor utsträckning de teman som efterfrågas. I den nya förordningen som träder i kraft den 1 januari 2018 uttrycks att samhällsorienteringen bland annat ska innehålla information om att bo i Sverige, individens rättigheter och skyldigheter, att bilda familj och leva med barn i Sverige samt att vårda sin hälsa i Sverige. Samhällsorienteringen bygger i stor utsträckning på deltagarnas delaktighet genom dialog och reflektion. Frågor om jämställdhet, heder, kvinnor och barns rättigheter och liknande är teman som kontinuerligt lyfts för diskussion.

Det finns möjlighet att addera och förstärka samhällsorienteringen med fler moment eller utbildningstillfällen utifrån deltagarna eller de lokala förutsättningarna. Detta har gjorts genom att länet, i likhet med många andra kommuner i landet, utifrån målgruppens behov gemensamt har enats om att lägga till 12 timmar hälsa (migration och hälsa, levnadsvanor). Då centrum för samhällsorientering är ett regiongemensamt kansli krävs det att samtliga deltagande kommuner i länet accepterar om en eventuell förändring av kursen ska genomföras.

Socialnämnden

Socialnämnden beslutade vid sitt sammanträde den 14 november 2017 att hänvisa till förvaltningens förslag till beslut.

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (M), *bilaga 1*.

Socialförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 13 oktober 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningen vill framhålla att flera av förslagen är nära kopplade till pågående arbete. I vissa av synpunkterna hänvisar förvaltningen till Socialstyrelsens rekommendationer och socialtjänstlagen. Förvaltningen är positiv till förslaget om införande av e-tjänst. Nedan ges förvaltningens synpunkter på de förslag som är ställda till socialnämnden.

4. I dagsläget är uppfattningen att det ser olika ut men att det ofta går snabbt att få en tid med en arbetsmarknadshandläggare, som inom Jobbtorg Stockholm kallas coach. Ofta har personerna ännu inte fått en besökstid på enheten för ekonomiskt bistånd när de kommer till jobbtorget. Förvaltningen anser att det finns ett snabbt förfarande från första ansökan om ekonomiskt bistånd till att personer kommer i kontakt med jobbtorgen. Det är av vikt att det blir en bra inskrivning på jobbtorgen och att planeringen mellan den sökande, jobbtorgen och socialsekreterare har ett innehåll som utgår från individens behov och förmåga.

6. Att verifiera uppgifter som den sökande lämnar i samband med ansökan ingår som en del i utredningen innan beslut fattas. Utgångspunkten är ansökningsblanketten, vilken alltid ska vara fullständigt ifylld. Det mest kostnadseffektiva är att göra relevanta kontroller redan innan beslut om utbetalning fattas. Det är därför socialförvaltningens uppfattning att en rättssäker handläggning idag tillämpas och att handläggningen så långt som möjligt utgår från faktiska kostnader och att skäligheten av biståndet bedöms i varje enskilt ärende.

I Stockholms stad tillämpas en förhöjd norm för barn som lever i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd. Den förhöjda normen ges generellt till samtliga barn. Ursprunget till den förhöjda normen är att ta till vara på barnperspektivet då det kan antas att familjer som lever i Stockholm har något högre kostnader i jämförelse med personer som lever i andra delar av Sverige. Socialförvaltningen avser att fortsatt föreslå att en förhöjd riksnorm används för barn som lever i familjer som uppstår ekonomiskt bistånd.

7. I enlighet med Socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd samt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen, anges i Stockholms stads riktlinjer att erhållandet av ekonomiskt bistånd inte är kravlöst. Biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser för att komma till egen försörjning. I det dagliga arbetet upprättas förändringsplaner i samråd med den enskilde där det anges vilka krav som ställs för den enskilde ska vara berättigad till försörjningsstöd.

Enligt 4 kap. 4 § socialtjänstlagen kan socialnämnden begära att den som får försörjningsstöd under viss tid ska delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat erbjudas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.

I 4 kap. 5 § socialtjänstlagen anges att om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.

Utformningen av den individuella planeringen ska utgå från den enskildes förmåga och förutsättningar. Socialförvaltningen anser därmed att ekonomiskt bistånd inte erhålls kravlöst.

8. Utgångspunkten för ekonomiskt bistånd är att den enskilde så snart som möjligt ska lösa sin situation och finna andra lösningar för sin försörjning. Att tacka nej till ett erbjudande om löneanställning eller annan ersättning är därmed inte förenligt med målet om självförsörjning och medför att biståndet reduceras helt eller delvis. Beslutet ska alltid föregås av en individuell bedömning.

Socialnämnden anser därför att staden arbetar efter den förslagna åtgärden då riktlinjerna hänvisar till socialstyrelsens handbok om ekonomiskt bistånd.

9. Stöd till start av näringsverksamhet finns att tillgå genom Arbetsförmedlingen under en period om sex månader. Det är ett arbetsmarknadspolitiskt program som ger personer möjlighet att starta ett eget företag. Om en person ingår i ett arbetsmarknadspolitiskt program är det möjligt att erhålla kompletterande ekonomiskt bistånd.

10. Idag genomförs hembesök när det behövs för att utreda rätten till ekonomiskt bistånd. Syftet med hembesöket behöver vara tydligt för det enskilda fallet och förutsättningen är att den enskilde samtycker till att hembesök genomförs. Justitieombudsmannen (JO) har uttalat sig i frågan om generella rutiner för hembesök (2011/12:JO1) och understryker att "... den generella rutinen om hembesök stod i uppenbar strid med de principer om självbestämmande och integritet som gäller för hur socialtjänsten ska bedriva sin verksamhet."

Socialförvaltningen anser, med stöd av uttalandet av JO, att nu gällande rutiner och reglering i riktlinjer är tillräckliga för att utreda behovet av ekonomiskt bistånd.

11. I riktlinjerna för ekonomiskt bistånd finns beskrivning om hur hembesök genomförs och i vilka situationer. Om socialnämnden bedömer att ett hembesök behövs för att utreda rätten till ekonomiskt bistånd men att den enskilde inte tillåter detta, kan det vara en anledning till att biståndet reduceras helt eller delvis med anledning av att den enskilde inte medverkar till utredningen.

12 + 13. Socialförvaltningen är positiv till förslagen om att införa ansökan om ekonomiskt bistånd som en e-tjänst samt se över vilka områden inom socialtjänsten som vidare kan digitaliseras. Förvaltningen anser det viktigt att följa med i den digitala utvecklingen och ser att tillgängligheten kan öka för medborgare med e-tjänster. Detta är något som kan lyftas inom ramen för projektet om modernisering av sociala system.

18. Förvaltningen kan inte uttala sig om etableringsersättningen eftersom socialtjänsten inte är beslutande organ för ersättningen.

Avseende minskning av bidrag anser förvaltningen att det är motstridigt socialtjänstlagen att minska bidrag för personer som inte uppnår tillräckliga resultat. Försörjningsstödet riksnorm är fastställd av regeringen och kan vägras eller nedsättas om den enskilde utan godtagbart skäl avviker från den individuella planeringen eller om den enskilde av andra orsaker inte bedöms berättigad till bistånd. Planeringens mål är att personen så snart som möjligt ska komma till egen försörjning.

22. Den största målgruppen för samhällsorienteringen är personer som hänvisas

från Arbetsförmedlingen via etableringen. Dessa personer får etableringsersättning från Arbetsförmedlingen och denna ersättning är således inget som staden kan påverka. Arbetsmarknadsförvaltningen kan meddela när en person inte deltar i samhällsorienteringen men hur Arbetsförmedlingen hanterar frågan är deras ansvar. Kommunen erbjuder även samhällsorienteringen för anhöriginvandrare. Möjligheten att villkora ett eventuellt försörjningsstöd är små i detta fall då samhällsorienteringen är ett erbjudande för dessa personer.

24. Grunden för Vansbromodellen att nyanlända som anvisats till en kommun ska klara sin ekonomi genom etableringsersättning. Däremot garanterar inte lagarnas utformning att det blir en omedelbar övergång i samtliga fall, utan det kan uppstå ett glapp då nyanlända inte omfattas av något av systemen och därför i stället omfattas av kommunens ansvar. Vidare kan det uppstå ett glapp i den nyanländes ekonomi när denna gått in i etableringssystemet. Glappet uppstår eftersom ersättning enligt lagen om mottagande av asylsökande betalas ut i förskott medan etableringsersättning betalas ut i efterskott.

För att nyanlända inte ska erhålla dubbel ersättning för samma period har Vansbro kommun infört en modell där kommunen ger bistånd under villkor om återbetalning för personer som väntar på att erhålla etableringsersättning.

Inom ekonomiskt bistånd finns det juridiskt utrymme för att ge bistånd mot villkor om återbetalning. Detta förutsätter att vissa formella krav är uppfyllda vid beslutstillfället samt att det finns ekonomiskt utrymme för återbetalning. Med ekonomiskt utrymme menas att personen bedöms ha ett överskott och därmed inte ha behov av ekonomiskt bistånd framledes.

Inom staden förekommer det att ekonomiskt bistånd utges innan den nyanlända erhållit etableringsersättning. I regel överstiger den första etableringsersättningen inte det ekonomiska biståndet för motsvarande period och ofta kommer det även fortsättningsvis att finnas rätt till kompletterande bistånd under den inledande tiden av etableringen. Om en nyanländ ansöker om bistånd på nytt efter att etableringsersättningen betalats ut kommer denna att räknas som en inkomst och sätta ned biståndet med motsvarande belopp. På så vis korrigeras dubbelersättningen för återkommande biståndstagare.

Våren 2017 tog socialförvaltningen tillsammans med juridiska avdelningen ställning till *Vansbromodellen*. Med anledning av ovanstående föreslår socialförvaltningen att modellen som Vansbro kommun tillämpar, inte implementeras i staden.

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd

Rinkeby-Kista stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att hänvisa till förvaltningens förslag till beslut.

Rinkeby-Kista stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 9 november 2017 har i huvudsak följande lydelse.

I motionens punkt 4 föreslås att den som ansöker om ekonomiskt bistånd inom 48 timmar ska få träffa en arbetsmarknadshandläggare och upprätta en individuell handlingsplan.

Flertalet av de ansökningar som inkommer om ekonomiskt bistånd behöver kompletteras. Härutöver behöver en vistelseutredning göras, d.v.s. det behöver fastställas att den sökande är mantals-skriven och bor i stadsdelsområdet. En ansökan är inkommen till förvaltningen den dag någon muntligen uttryckt en ansökan till behörig tjänsteman eller den dag en skriftlig ansökan mottagits av förvaltningen.

Efter vistelseutredningen får den sökande snarast träffa en jobb-coach från Jobbtorg eller en arbeidskonsulent från förvaltningens arbetsträningsverksamhet. En arbetsförmågebedömning görs vilket ibland innebär att man träffar den sökande vid flera tillfällen.

Efter bedömning av personens arbetsförmåga kan en individuell handlingsplan upprättas.

Att garantera att alla sökande inom 48 timmar efter ansökan får en individuell handlingsplan anser förvaltningen inte är rimligt. För närvarande tar det som regel högst en vecka från avslutad vistelse-utredning innan mötet med en jobbcoach eller arbeidskonsulent genomförs.

Skärholmens stadsdelsnämnd

Skärholmens stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 23 november 2017 att hänvisa till förvaltningens förslag till beslut.

Skärholmens stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 5 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Förvaltningens uppfattning är att det redan idag finns ett stort utbud av utförare av vuxenutbildning samt att merparten av dessa är av god kvalitet. Förvaltningens ståndpunkt avseende konkurrensutsättning i syfte att höja kvalitet och att bättre svara upp mot arbetsmarknaden är att detta idag inte är påkallat.

Vad gäller förslaget om en auktorisationsmodell så förordar förvaltningen istället att vikt läggs vid att följa upp hur många enskilda som går vidare till arbete och egen försörjning. Förvaltningen ser ett behov av att utveckla en strukturerad uppföljning av utbildningsanordnarnas kvalitet.

Förvaltningens uppfattning är inte att kopplingen mellan ersättningsmedel till utbildningsanordnarna och studieresultat är så tydlig som motionärerna menar. Förvaltningens ståndpunkt är att såväl ersättningsmodellen som matchningspengen kan ge signaler om att varken student eller utbildningsanordnare har en önskan om studierna ska bli framgångsrika. Likaså kan förvaltningen tycka att resonemanget om att personer som lyckats med sina studier och därmed bör gå ut i egen försörjning

inom en snäv tidsram är tveksam. Förvaltningens erfarenhet är att resonemanget bortser från kringliggande faktorer så som läget på arbetsmarknaden vilket även det inverkar på individens möjlighet att inträda på arbetsmarknaden.

Vad gäller förslaget om att enskilda som uppbär ekonomiskt bistånd bör få träffa en arbetsmarknadshandläggare inom två dygn så önskar förvaltningen ett förtydligande vad arbetsmarknadshandläggare avser. I dagsläget får enskilda som ansöker om ekonomiskt bistånd träffa en handläggare så snart som möjligt, oftast redan inom ett par dagar efter att ansökan inkommit. Förvaltningens mottagningsenhet har som regel att erbjuda en besökstid inom två veckor men detta sker oftast än mer skyndsamt. Handläggaren utreder rätten till bistånd och behovet av andra insatser. Om socialsekreteraren bedömer att personen är arbetsför och arbetssökande ska personen skriva in sig på Arbetsförmedlingen och på Jobbtorg så snart som möjligt. Vad gäller Jobbtorg har de informationsmöten varje vecka.

Förvaltningen är tveksam till förslaget om att personer ska erbjudas kompetenshöjande insatser inom fem dagar. Förvaltningens erfarenhet är att det är av stor vikt att insatser föregås av en nogsam utredning och kartläggning och att det är särskilt viktigt i ärenden med personer som står långt från arbetsmarknaden. Förvaltningen ställer sig därmed tveksam till förslaget även om förvaltningen delar uppfattningen att den enskilde inte gynnas av att hamna i ett längre vakuum utan att insatser inleds.

Förvaltningen arbetar med ett tydligt mål om att stötta personer som erhåller ekonomiskt bistånd till egen försörjning. Förvaltningens hållning är att enskilda som erbjuds ett arbete men väljer att tacka nej därmed heller inte har rätt till ekonomiskt bistånd. Förvaltningens arbete bedrivs därmed redan i linje med det förslag motionsförfattarna ger.

När det gäller riksnormen arbetar förvaltningen redan idag enligt de nivåer som rekommenderas i riksnormen och undantag från detta görs mycket restriktivt. När det gäller förslaget kring nyföretagande kan den enskilde erhålla stöd genom Arbetsförmedlingen samt ekonomiskt bistånd den första månaden. Förvaltningens uppfattning är att det inte faller inom ramen för kommunens ansvar att finansiera en enskild persons egna företagande.

Vad gäller motionens förslag om hembesök vill förvaltningen förtydliga att hembesök redan genomförs i syfte att fastställa att den enskilde bor där den uppger, att utreda hushållssammansättningen samt att säkerställa att eventuella barn har en skälig levnadsnivå. Förvaltningen menar att ett hembesök alltid fordrar ett tydligt syfte. Förvaltningen ställer sig mycket positiv till motionens förslag kring att utveckla socialtjänstens tillgänglighet genom att införa e-tjänster.

Vad gäller synpunkterna kring hur Jobbtorg redovisar sin statistik så håller förvaltningen med motionärerna om att det finns ett behov av större tydlighet. Förvaltningen delar invändningen kring att avslutsorsak behöver förtydligas så att det framgår huruvida aspiranten avslutas med anledning av att den gått vidare till självförsörjning genom arbete eller studier eller om avslutsorsaken är någon annan.

Förvaltningen ställer sig tveksam till förslaget om att införa en jobbpeng för

jobbcoacher. Förvaltningen framhåller att de personer som jobbcoacher idag har uppdrag kring ofta har en komplex och sammansatt problematik vilket medför väl avvägda och individuella stödsatser från coachen. Förvaltningen ser inte fördelar med att ett bonusliknande system införs då det skulle kunna medföra ett Svarte Petter liknande efterspel där svårmatchade aspiranter med omfattande problematik inte får den hjälp de behöver.

Motionens förslag kring att införa en entreprenörshub faller enligt förvaltningen inte inom ramen för stadsdelsförvaltningens uppdrag utan bör i så fall uppdras till SBR och Arbetsmarknadsförvaltningen.

Förvaltningen avvisar förslaget om att införa en tidsgräns för svenskundervisning liksom att avsluta samhällsorienteringen med ett kunskapstest. Förvaltningen menar att detta inte ger utrymme för de individuella utmaningar som olika personer kan ha avseende att inhämta ny kunskap.

Förvaltningen ställer sig mycket positiv till att det inom ramen för samhällsorienteringen finns ett tydligt fokus på jämställdhet, hedersproblematik och kvinnors och barns rättigheter.

Vad gäller motionens skrivningar kring etableringsersättning så är den kostnaden något förvaltningen återsöker och får statsbidrag för.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Älvsjö stadsdelsnämnd beslutade vid sitt sammanträde den 19 oktober 2017 att hänvisa till förvaltningens förslag till beslut.

Reservation anfördes av Johan Nilsson med flera (M), *bilaga 1*.

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C), *bilaga 1*.

Älvsjö stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat den 29 september 2017 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsdelsförvaltningen har valt att endast komma med synpunkter på den punkt som direkt berör stadsdelsnämnderna och förvaltningen är positiv till förslaget i denna punkt.

Förvaltningen ser inga hinder att boka en tid med en arbetsmarknads-handläggare inom 48 timmar. Det skulle dessutom underlätta arbetet för socialsekreterarna i mottagningsgruppen att kunna bedöma rätten till bistånd och slutföra den ekonomiska utredningen.

Förvaltningen vill dock framhålla att jämställdhetsperspektivet särskilt bör beaktas om uppdragen ska genomföras.

Reservationer m.m.

Arbetsmarknadsnämnden

Reservation anfördes av Johanna Sjö m.fl. (M) enligt följande.

Arbetsmarknadsnämnden beslutar bifalla motionen.

Socialnämnden

Reservation anfördes av Andréa Ström m.fl. (M) enligt följande.

1. Motion (2017:45) om minskad att minska jobbklyftan i Stockholm genom systematiska insatser för att fler människor ska gå från utanförskap till egen försörjning tillstyrks.
2. Därutöver anføres följande.

Att människor arbetar är grunden för att ett samhälle ska fungera. Fler människor i egen försörjning innebär mer skattepengar till vårt gemensamma. Att fler blir självförsörjande är inte bara en vinst för samhället. En egen inkomst innebär frihet, oberoende och självständighet, det därför också en vinst för den enskilde. Stockholm är på flera sätt en väl fungerande huvudstad, här finns ett konkurrenskraftigt näringsliv och en stark sysselsättning. Det går med andra ord bra för många stockholmare, men långtifrån alla. Stockholm har blivit en tudelad stad. Det råder stora skillnader mellan stadsdelarna gällande arbetslöshet, ekonomiskt bistånd och ohälsotal. Vi ser även skillnader när det gäller sysselsättning mellan inrikes – och utrikes födda. Det är beklagligt att majoriteten inte tar integrations- och utanförskapsproblemen på allvar. Att bryta utanförskapet är en av våra viktigaste uppgifter i samhället. Det behövs en ny politisk riktning som tar fasta på reformer för jobb, integration och för att bryta utanförskapet.

För att fler ska komma i arbete behövs bland annat en stärkt arbetslinje i bidragssystemet. Ekonomiskt bistånd erhålls inte kravlöst i Stockholm stad, men alla krav är individuellt utformade och innebörden av att stå till arbetsmarknadens förfogande kan därför variera beroende på biståndstagarens situation. Ett av de krav som alltid ställs på en arbetssökande är att de ska vara inskrivna på Arbetsförmedlingen. Men därutöver varierar insatserna. Som förvaltningen påpekar, kan socialnämnden redan idag erbjuda kompetenshöjande insatser och vägra försörjningsstöd om den enskilde inte uppfyller vissa fastställda krav. Det är bra och något vi också framhäver i motionen som ett av flera förslag. Men, det är idag inte en tvingande lagstiftning. Om detta tillämpas i staden och i vilken omfattning är därför oklart. Moderaterna vill därför att detta skärps. Ökade aktivitetskrav i försörjningsstöd

är också nödvändigt. Normen måste alltid vara att socialnämnden ska erbjuda insatser och att försörjningsstöd ska minska vid utebliven närvaro. Det ska förtydligas i staden riktlinjer för ekonomiskt bistånd. Därtill ska personer som erhåller försörjningsstöd även vara beredda att arbeta inom kommunens verksamhet med samhällsnyttiga insatser inom ex. lokalvård parkskötsel mm.

Vidare beskrivs i förvaltningens svar att hembesök hos personer med försörjningsstöd genomförs vid behov. Moderaterna anser att genomföra hembesök måste vara en regel inte ett undantag. Det skapar en god kontakt med socialtjänsten samtidigt som hembesök motverkar fusk.

Likaväl som de offentliga verksamheter ska vara kvalitetssäkrade, är det också rimligt att det ställs krav på de personer som deltar i åtgärderna. I syfte att stärka drivkrafterna att tillgodogöra sig kunskaper som leder till självförsörjning vidhåller Moderaterna att det bör utredas om det finns möjlighet till avtrappning i bidrag och etableringsersättning för dem som inte når tillräckliga resultat. Att koppla ersättning till prestation kan vara en viktig faktor för att lyckas med integration.

Samhällets kravlöshet i kombination med alltför generösa bidrag är en grund till de utanförskap vi ser idag, det krävs därför en ny inriktning för fler människor ska ha ett jobb att gå till. Moderaterna har i motionen presenterat en rad olika förslag för att minska utanförskapet och för en bättre integration. Motionen bör därför tillstyrkas.

Älvsjö stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Johan Nilsson med flera (M) enligt följande.

1. att tillstyrka motionen
2. att därutöver anförda följande

Stockholm är en stad präglad av mångfald. Blandningen av människor från olika delar av världen är positiv och berikande och stärker Stockholm som internationell storstad. Samtidigt ser vi ett nytt utanförskap växa fram som drabbar i synnerhet unga och utrikes födda hårt.

Att människor arbetar lägger grunden för hela samhällsekonomin. När vi är många som jobbar hjälps vi åt att skapa mer resurser till vår gemensamma välfärd. Alla som kan arbeta och försörja sig själva ska också göra det. Ingen som kan arbeta ska försörjas av andra. Vi vill därför uppmuntra och ställa krav på att alla ska sträva efter att göra rätt för sig.

I motionen som stadsdelsnämnden nu fått för remiss föreslår motionärerna 28 konkreta punkter för att stärka drivkrafterna att komma i arbete, göra det mer lönsamt att arbeta än att uppbära bidrag, samt i öppen konkurrens tillhandahålla individuella utbildningsinsatser som ger fler människor förutsättningar för självförsörjning.

Dessa 28 åtgärder är nödvändiga för att minska jobbklyftan och att få fler människor att gå från utanförskap till egen försörjning.

Särskilt uttalande gjordes av Evy Kjellberg (C) enligt följande.

Centerpartiet anser att det är mycket viktigt att möjligheten att komma i arbete underlättas samtidigt som drivkraften ökar. Detta inte minst för den enskilde själv men också för samhället. Alla som kan, ska arbeta och det ska löna sig att gå från bidrag till egen försörjning.

Motionen är mycket omfattande, men endast något av de uppräknade 28 kraven berör stadsdelsnämnden. Därför tillstyrker jag förvaltningens förslag till beslut och hänvisar för övrigt till bl.a. till Centerpartiets förslag till budget 2018 i Stockholms kommunfullmäktige.